

vast van overtuigd, dat de liefde Gods, en de genade van den Heere Jezus Christus en de gemeenschap des Heiligen Geestes evenzeer als in de eerste dagen der uitbreiding der kerk ook nu in de kerk werkzaam zijn, wij zouden met het oog op de taak, die voor ons ligt, vertwijfelen. Zij is te groot voor ons. De vernieuwing van het leven der kerk door een nieuwe instrooming des Heiligen Geestes is derhalve niet alleen wenschelijk, maar onvoorwaardelijke noodzaak. De Internationale Zendingsraad roept de Christenen allerwege op tot nieuwe en meer innige boete, berouw en bekeering, ook tot een nieuw vertrouwen in de kracht van het gebed, en tot een onbegrensde overgave aan God en zelfverloochenend dienen.

Wij hebben iets genoemd, niet om de gegrondheid der kritiek te weerspreken; integendeel, maar om te verhoeden, dat wij als Gereformeerden zouden voorbijzien het vele goede en groote, dat God in de Conferentie van Jeruzalem aan de zending in het algemeen, en alzoo ook aan onze zending, heeft willen schenken.

J. D. W.

PERSCHOUW.

Freud over de religie.

De Landwehr schrijft in „Geref. Kh. Rotterdam“:

Het is opmerkelijk, dat vele wetenschappelijke mannen zoo hardleersch zijn. Enkele jaren hoorde men van wetenschappelijke zijde luidke prediken: „ontwikkel het verstand maar, breng verlichting aan en gij zult het kwaad gaandeweg minder zien worden“. Die op dit standpunt stonden predikten: „bouw maar openbare scholen en ge kunt gevangenen sluiten“.

De historie heeft dit beweren gelogenstraft.

Men bracht wetenschap bij.

Men koos als devies: „door wetenschap tot het goede“, maar men ondervond, dat men door kennis de macht van het kwade niet kon breken.

De wereld werd er niet beter op maar wel slechter. De hooggeloopte verheffing van de wetenschap leed fiasco.

En wat bemerkt men nu?

De Freud is een beroemd psychiater.

Hij is de man van de psycho-analyse.

Zijn doel is om de ziel van den mensch te analyseren.

Hij tracht tal van verschijnselen in het zieleleven te verklaren door een theorie op te stellen, die, op zijn zachtst gesproken, nog al fantastisch is.

„Ook Freud begint te profeteeren. Hij heeft een boekje uitgegeven getiteld: „Die Zukunft einer Illusion“, waarin hij uitspreekt, dat het niet gemakkelijk is om een weg door het leven te vinden. Ook is hij er zich volkomen van bewust, dat hij maar over een beperkte ervaring beschikt waar het geldt de psychische verschijnselen bij den enkelen mensch in zijn ontwikkeling van het kind tot den volwassene. Maar uit wat hij gezien heeft, concludeert Freud, dat de religie met een neurose (zenuwziekte) moet worden vergeleken, verder dat de menschheid deze neurose eenmaal geheel te boven zal komen, ongeveer op eenzelfde wijze, als waarop een kind door een neurose heen groeit. Alle infantilisme (achterlijkheid) is bestemd om te verdwijnen. De regels voor het cultuurleven moeten op zuiver redelijke grondslagen, niet meer op religieuze overwegingen berusten. Wij moeten nu eens een opvoeding probeeren, die geheel aan alle religie gespeend is. De toekomst is aan de wetenschap. Door de wetenschap zal de mensch nog veel meer macht krijgen. Natuurlijk zullen er wel rampen blijven. Maar daarin moet de mensch zich stoisch leeren te schikken. Tegen den dood zal „waarschijnlijk“ geen kruid gewassen zijn. Doch de hemel is ook alleen maar — voor de engelen en voor de muschelen“.

Zal men dan nooit leeren?

Neen, niet de wetenschap zal de wereld redden, maar het geloof en de bekeering.

Ook Dr Freud zal jammerlijk bedrogen uitkomen met zijn theorieën.

Het dwaze Gods is wijzer dan de menschen en het zwakke Gods is sterker dan de menschen.

Over Hosea's huwelijk.

In de „Delftsche Kh.“ (drukkerij „De Motor“ in Sneek) leere deze toch eens onderscheiden van „Delfah (avensche) Kh.“ schrijft Dr W. H. Gispén over Hosea's huwelijk. Aldus:

Het huwelijk van Hosea, dat vermeld wordt in de eerste drie hoofdstukken van zijn boek, behoort tot één der meest besproken kwesties op het terrein van de Oud-Testamentische uitlegkunde.

We lezen, dat het eerste woord, dat Jehova tot hem richtte, was, het bevel, om zich te nemen „eene vrouw der hoererijen en kinderen der hoererijen“ (Hos. 1:2). Hosea doet dit en trouwt met een zekere Gomer, een dochter van Diblahim. Uit dit huwelijk worden geboren twee zonen en één dochter, aan wie de profeet namen moet geven, hem verschaffte door den Heere. In het derde hoofdstuk krijgt Hosea het Goddelijk bevel: „Ga wederom heen, hemin eene vrouw, die bemind zijde van haren vriend, nochtans overspel doet“ (Hos. 3:1). Hij koopt zich die vrouw en verhindert haar om haar verkeerde praktijken uit te oefenen.

Tusschen de vermelding van deze twee bevelen en hun uitvoering staat dan een lange klacht van den Heere over de ontrouw van Zijn volk, na bedreigingen overgaande in een heerlijke belofte.

Dat wijst er al op, dat we in het huwelijk van Hosea, zooals iedereen toestemt, te doen hebben met een zinnebeeldige handeling, dat wil zeggen met een daad, die diende, om het woord, dat God door Hosea tot Israël had te brengen, aanschouwelijk voor te stellen.

Hosea moet zich die vrouw en kinderen nemen, „want het land hoereert ganschelijk van achter den Heere“ (1:2). Hij moet zijn eerste kind, een zoon, Jizreel noemen, „want nog een weinig tijds, zoo zal ik de bloedschulden Jizreels bezoeken over het huis van Jehu, en zal het koninkrijk van het huis Israëls doen ophouden; en het zal te dien dage geschieden dat Ik Israëls hoog verbroken zal in het dal Jizreels (1:4-5). Ook van de twee andere namen Lo-Ruchama (Niet ontferme) en Lo-Ammi (Niet Mijn volk) wordt duidelijk het zinnebeeldig karakter door God aangegeven (1:6-7 en 1:9-12). Ook van wat in hoofdstuk 3 wordt verhaald, wordt dadelijk de zaak, die het voorstelt (Gods tuchtiging van Israël) genoemd (3:4-5).

Tot hiertoe is er een soort algemeene meening onder de uitleggers. Maar dan gaan de wegen uiteen en krijgt men twee opvattingen over Hosea 1-3.

Ik eerste is de idealistische opvatting. „Dit huwelijk“, zegt men, „is nooit anders voltrokken geweest dan in een visioen“. Hosea heeft dat alles meegemaakt als Petrus met dat laken „in een vertrekking van zinnen“ (Hand. 11:5). Of ook, men meent, dat we te doen hebben met een allegorie, een verhaal, waarvan alle trekken moeten worden overgebracht dadelijk op het huwelijk tusschen Jehova en Israël. Hosea heeft dan dezen vorm gekozen, om meer indruk te maken.

Tot deze idealistische opvatting, hetzij in visioenen of in allegorischen zin heeft de volgende redeneering geleid. Dat de profeet met een vrouw als Gomer zou trouwen, zou ergerlijk of wel zadelijk aanstootelijk zijn. Hoeveel te meer dan, als hij dit deed op het bevel van den Heere. En dan nog wel twee keer! Want in hoofdstuk 3 staat, dat de Heere zeide: „Ga wederom heen, bemin een vrouw, die bemind zijde van haren vriend, nochtans overspel doet“ (3:1). Tot zoover de idealistische opvatting.

Daartegenover staat de realistische, die zooals de naam al uitdrukt aan de werkelijkheid van Hosea's huwelijk vasthoudt. Maar onder de voorstanders van deze opvatting kan men ook weer twee groepen onderscheiden. Velen meenen, dat Hosea een ongelukkig huwelijksleven heeft gehad. Zijn vrouw liep van hem weg en werd slavin van een anderen man, zoodat hij, die haar hevig liefhad, haar moest terugkopen. Terwijl hij nog over dezen terugkoop broedde (en voor dit broeden wijst men dan op hoofdstuk 2, waarvan dan de eerste negen verzen als woorden van Hosea worden beschouwd) ging hem ineens een licht op over het „waarom?“ van dit alles. Zoodat hij door zijn vrouw, is Jehova door Israël behandeld! Eenmaal op deze idee gekomen, ziet hij in, dat Gods hand hem tot dat huwelijk leidde en nu terugziende en begrijpende brengt hij de boodschap over aan zijn volksgenooten: „De Heere zeide tot mij“ (1:2). Hoewel dit hem pas achteraf bewust is geworden, nadat hij alles heeft beleefd. Van daar dat men dezen vorm van de realistische opvatting noemt de biografische. Zeer smakelijk wordt ze dikwijls voorgedragen, b.v. dat Gomer een tempelslavin is geworden van den priester en zijn zonen, die in Cap. 4:6-8 worden bedreigd. Dat Hosea's klacht in 4:11-14 wel zeer doorleefd is, omdat zijn eigen Gomer tot die tempeldeernen had behoort of op dat oogenblik behoorde.

De groote waarde van de biografische opvatting ligt hierin, dat ze in het volle licht stelt den menschelijken factor van de profetische inspiratie en ons ervan doordringt, dat we in Hosea te doen hebben met een man van liefde vol voor een vrouw, die zich onwaardig gedraagt. Dat we ons bewust worden: achter die sobere woorden van dit gedeelte van den Bijbel ligt een geweldig drama. En dat is dan ook de zwakte van de idealistische opvatting, dat dan het vuur en de gloed van Hosea's woorden hun menschelijken voedingsbodem absoluut gaan missen, dat dan zijn profetie minder door zijn ziel is heengegaan dan alles doet verwachten niet alleen, maar ook dan duidelijk wordt uitgesproken.

„De Heere dan zeide tot Hosea: Ga heen, neem u een vrouw der hoererijen en kinderen der hoererijen“ (1:2). Zie, zeggen de aanhangers van de realistische opvatting, maar dan zij, die hier denken aan een door God bevolen symbolische handeling, waarom kan de Heere dat niet aan zijn knecht bevelen?

Zeker, het is opzienbarend, dat een profeet moet trouwen met een slechte vrouw (ja juist: opzienbarend) maar is het een zonde? En men behoeft nog niet eens aan te nemen, dat pas later tijdens het huwelijk de overspelige aard van de vrouw uitkwam. De drie kinderen met hun vreemde, ook door God opgegeven, namen, loopen dan als een dagelijksche prediking, evenals de kinderen van Jesaja, in hun omgeving rond.

Maar, zegt men, in hoofdstuk 3 dan. Daar moet men dan toch aannemen, dat Hosea een tweede vrouw, van overspeligen aard, zich koopt moest. Zeker, maar wat is daartegen? En Gomer kan toch gestorven of weggelopen zijn? Misschien was ze wel verstooren.

Maar het meest waarschijnlijk is, dat de vrouw in Hosea 3 dezelfde is als die in hoofdstuk 1, n.l. Gomer, die slavin is geworden bij een anderen man en nu door Hosea moet worden teruggekocht. Strijd met Deut. 24:1-4 bestaat er in het minst niet.

Dus Hosea is op Gods bevel getrouwd met een overspelige vrouw, die Gomer heette, eene dochter van Diblahim. Alle pogingen, om dezen naam allegorisch te verklaren, zijn mislukt en allegorie kan deze geschiedenis dus moeilijk wezen. Neen, ze is een door den Heere bevolen symbolische of zinnebeeldige handeling, die in werkelijkheid werd uitgevoerd.

Tegen de lijkverbranding.

Goede vermaningen worden onder ons niet zelden bedorven door malle argumentaties. Dit is ook het geval met ons betuigen (minder dan betoogen) van bezwaren tegen lijkverbranding: er wordt dikwijls veel biggelslept,

dat niets met de zaak heeft uit te staan, of dat onjuist gedacht is.

Daarom is het verblifdend, als de argumentatie nuchter blijft en de kern der dingen raakt. Dit lijkt me het geval in onderstaand gedeelte uit de rubriek Vragen-bus van het „Geref. Jongelingsblad“:

Dezelfde vraag op welken grond wij tegen crematie, d.i. lijkverbranding moeten zijn?

Antwoord: Dat de actie voor lijkverbranding opgekomen is uit anti-christelijken kring kan wel tot voorzichtigheid stemmen, maar is niet alles beslissend. Onze houding mag niet puur negatief zijn.

Wat de Bijbel en de crematie betreft, de Schrift kent ze wel, maar gebiedt ze alleen in een twaalf gevallen van ergerlijke zonde onder Israël en vermeldt ze voorts onder Israël zonder nadere beoordeeling, als een hooge uitzondering bij gevaar van lijkschennis of bij onmogelijkheid van begraving. Reeds deze houding der H. S. moet ons persoonlijk ertoe brengen de verbranding niet te verlangen. Een uitdrukkelijk verbod lezen we niet. Voor Geretor. meerde menschen is dat ook niet nodig. Voor allen en nog wat een bijbeltekst te vragen was nooit het stelsel der Gereformeerden. Gods Woord als organisch geheel vordert o.i. echter, dat we de crematie tegestaan.

In de eerste plaats, wij de crematie den mensch stelt als vrije beschikker over het lichaam. De Schrift stelt God als Eigenaar van den naar lichaam en ziel naar Zijn beeld geschapen mensch.

Ook als Eigenaar van het menschelijk lichaam (1 Cor. 6:13, 15).

De zonde van den moordenaar is dan ook aanranding van het Beeld Gods door schennis van het lichaam, zoodat ziel en lichaam worden gescheiden.

De zonde der crematie is aanranding van het Beeld Gods door schennis van het lichaam, nadat ziel en lichaam zijn gescheiden.

Dat we over het lichaam niet vrijelijk mogen beschikken is dan ook het beginsel (welk aan Lev. 19:28, 31:5, en Deut. 14:1 ten grondslag ligt).

Vervolgens is de begraving christelijk, wij den dood erkennen als daad van den eenigen Beschikker over alle leven en dus aan den Almachtige, die den hand tusschen ziel en lichaam doorsneet, het lichaam overgeeft, opdat Hij ten jongsten dage uit de kiem van datzelfde lichaam een geestelijk lichaam in onverderfelijkheid opwekke.

Nog nu al het lichaam tot ontbinding overgaan, dan mag daarin alleen de hand Gods en nimmer het ruw uiteenrukkend werk van den mensch zijn. De mensch vergrijpt zich aan het eigendom eens Anderen.

Wij kunnen dan ook niet deelen het standpunt dergenen, die meenen, dat de Overheid aan de achterlijkende betrekkingen of wel aan de laatste wilsbeschikking van den overledene in dezen vrijheid moet laten!

Een overheid, aan de goddelijke ordinantie gebonden, kan aan de testamentaire beschikking of aan de familieleden van den gestorvene geen recht toekomen te beschikken over datgene wat aan God behoort.

Wij laten dus in dezen zelfs de praktische opmerking, dat de opgraving in geval van misdrijf aldus onmogelijk wordt gemaakt, terzijde. Hoezeer van betekenis voor den wetgever, voor ons mist ze principieel waarde.

Het voornaamste argument lijkt me altijd dit: doe zoo weinig mogelijk aan wat Gods eigendom is en, — toekomst heeft.

„Wij vreezen zoo...“

In de „Chr. Geref. Kh. van Rotterdam“ schrijft ds P. de Groot:

Toch zeggen wij nogeens: uiterste voorzichtigheid is hier aanbevolen. Er is ons inzien ook degelijk bezwaar tegen dat Prof. Aalders sommige teksten in Jeremia schrijft, of van Gereformeerde zijde bezwaren inbrengt (tegen het auteurschap¹⁾ van Prediker, Klagliederen en Hebreënbrieff. Wel doet men een beroep op Vader Hellenbroek, die zegt dat hij onmogelijkheid toef, op exegetische gronden, dat Salomo niet de schrijver van het Hooglied was.

Wij vreezen zoo dat zulke dingen de Goddelijke autoriteit der H. Schrift bij ons volk nog meer verlaten. Bijbelvaste menschen zijn er in onze dagen toch al zoo weinig. Niettemin is tekstcritiek zooals boven omschreven heel iets anders dan schriftcritiek. Het laatste tast den inhoud der H. Schrift aan en dat doet het eerste niet.

Het lijkt me gevaarlijk, en onbroederlijk, zulke stemmen te negeeren. Maar overigens:

a. voorzichtigheid is altijd goed;

b. alles, wat God eischt van ons, brengt „gevaaren“ mee, en wie dat vergeet (b.v. in het vraagstuk der voorzichtigheid) is niet voorzichtig;

c. wij weten er niets van dat teksten uit Jeremia geschrapt worden;

d. wij vreezen zoo, dat het heendraan om de kwesties (met een slag om den arm) de menschen noodeloos ophoudt, anderen zonder argumenten onzerzijds overlaten aan de beïnvloeding der tegenstanders, en de belijders — schapen van Christus' kudde — in de ellende LAAT, door ze de noodzakelijkste onderscheidingen tusschen goed of kwaad beginsel, niet te leeren;

e. heeft deze Kerkbode in eenig concreet geval een concreet argument, och, dat men ons ermee help!

¹⁾ Waarschijnlijk in bedoeld: tegen de mij. De de Groot geleerde opvattingen dienaangaande.